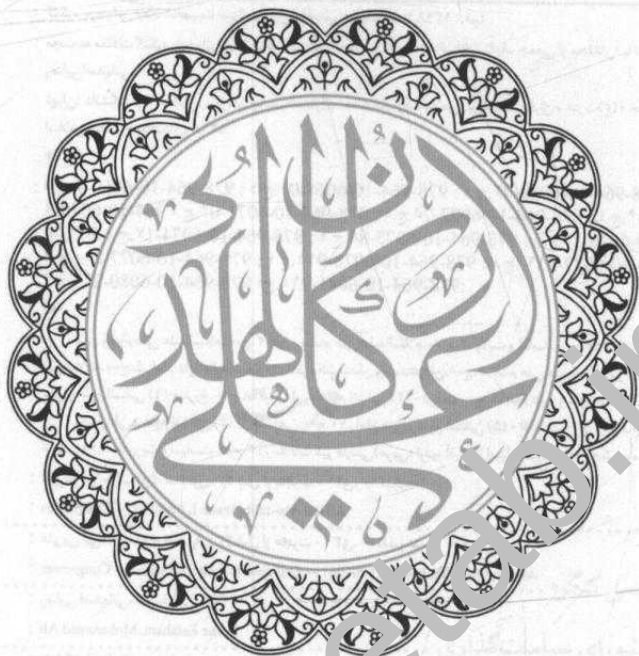

۲۰۸۰۶۱۳

کنگره بازخوا ابعاد شخصی الیومین ام علی

جلد دهم

مجموعه مقالات کنگره بازخوانی ابعاد شخصیتی امیرالمؤمنین

امام علی

امام علی و علوم انسانی (۴) - اجتماعی

به کوشش جمعی از محققان

کنگره بازخوانی ابعاد شخصیت امیرالمومنین امام علی علیه السلام (۱۳۹۸: قم)

سرشناسه

مجموعه مقالات کنگره بازخوانی ابعاد شخصیتی امیرالمومنین علی علیه السلام / تألیف جمعی از محققان؛ با نظارت محمدعلی رضایی اصفهانی.

عنوان و نام پدیدآور

تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات: دانشگاه آزاد اسلامی، پژوهشکده قرآن و عترت (ع)؛ اصفهان: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خوراسگان، ۱۳۹۸.

مشخصات نشر

ج ۱۴.

مشخصات ظاهری

دوره ۴- 978-964-10-6060-4 : ج. ۱. 978-964-10-6068-0 : ج. ۲. 978-964-10-6069-7 : ج. ۳. 978-964-10-6070-3 : ج. ۴. 978-964-10-6071-0 : ج. ۵. 978-964-10-6072-7 : ج. ۶. 978-964-10-6073-4 : ج. ۷. 978-964-10-6074-1 : ج. ۸. 978-964-10-6075-8 : ج. ۹. 978-964-10-6076-5 : ج. ۱۰. 978-964-10-6077-2 : ج. ۱۱. 978-964-10-6078-9 : ج. ۱۲. 978-964-10-6079-6 : ج. ۱۳. 978-964-10-6080-2 : ج. ۱۴. 978-964-10-6081-9 : ج. ۱۵.

شابک

فینا

وضعیت فهرست‌بندی

ج. ۱. قرآن و امام علی علیه السلام. -- ج. ۲. قرآن و امام علی علیه السلام. -- ج. ۳. ولایت و امامت. -- ج. ۴. امام علی علیه السلام و نهج البلاغه. -- ج. ۵. امام علی علیه السلام از منظر دانشمندان و مستشرقان. -- ج. ۶. امام علی علیه السلام در آینه شعر و ادب. -- ج. ۷. امام علی و علوم انسانی (۱) - تاریخ. -- ج. ۸. امام علی و علوم انسانی (۲) - تربیت. -- ج. ۹. امام علی و علوم انسانی (۳) - اخلاق و عرفان. -- ج. ۱۰. امام علی و علوم انسانی (۴) - اجتماعی. -- ج. ۱۱. امام علی و علوم انسانی (۵) - اقتصاد. -- ج. ۱۲. امام علی علیه السلام و علوم انسانی (۶) - مدیریت و سیاست. -- ج. ۱۳. مقالات غیر فارسی (عربی، اردو، آذری و اسپانیولی) ج. ۱۴. چکیده مقالات کنگره

مدرجات

ع. ابن ابی طالب (ع)، امام اول، قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- کنگره‌ها

موضوع

Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600- -- Congresses

موضوع

علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- نقد و تفسیر -- کنگره‌ها

موضوع

Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 -- Criticism and interpretation -- Congresses

موضوع

رضایی اصفهانی، محمدعلی

شناسه افزوده

Rezaee Esfahani, Mohammad Ali

شناسه افزوده

دانشگاه آزاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات

شناسه افزوده

Islamic Azad University Publication

شناسه افزوده

دانشگاه آزاد اسلامی، پژوهشکده قرآن و عترت (ع)

شناسه افزوده

دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خوراسگان

شناسه افزوده

BP۳۷/۷

رده بندی کنگره

۲۹۷/۹۵۱

رده بندی دیویی

۶۰۲۶.۱۰

شماره کتابشناسی ملی

مجموعه مقالات کنگره بازخوانی ابعاد شخصیتی امیرالمومنین، امام علی علیه السلام
جلد دهم: امام علی علیه السلام و علوم انسانی (۴) اجتماعی

تألیف: جمعی از محققان با نظارت دکتر محمد علی رضایی اصفهانی

ناشر: سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی (با همکاری واحد خوراسگان و پژوهشکده قرآن و عترت معاونت

دانشجویی و فرهنگی دانشگاه)

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

978-964-10-6060-4

شابک جلد: 978-964-10-6077-2 شابک دوره:

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

قیمت: هر جلد ۴۰۰۰۰۰ ریال؛ قیمت دوره (۵۰۰۰۰۰)

فهرست

فهرست	۳
مقدمه دبیر علمی کنگره	۱۵
مقدمه رئیس شورای سیاست‌گذاری	۲۵
۱. تحلیل کارکردهای نظم اجتماعی در جامعه اسلامی از منظر امام علی (علیه‌السلام)	۲۹
چکیده	۳۱
مقدمه	۳۲
پیشینه	۳۲
مفهوم‌شناسی	۳۳
کارکرد	۳۳
نظم	۳۳
نظم اجتماعی	۳۴
کارکردهای نظم اجتماعی در جامعه اسلامی	۳۵
ایجاد و گسترش اعتماد و همبستگی اجتماعی	۳۵
ارتقاء اخلاق اجتماعی در حوزه انضباط کاری	۳۷
الف) وقت‌شناسی	۳۷
ب) تقسیم کار	۳۸
ج) برنامه‌ریزی مطلوب	۳۹

۳۹	 د) شایسته سالاری
۴۲	 گسترش قانون گرایی در جامعه
۴۳	 اتقان در عمل
۴۳	 مداومت در به سرانجام رساندن امور
۴۴	 نتیجه
۴۷	 ۲. ارزیابی عوامل وحدت و امنیت در جامعه، بر اساس آموزه‌های امام علی (علیه السلام)
۴۹	 چکیده
۵۰	 مقدمه
۵۳	 پیشینه تحقیق
۵۴	 سوالات پژوهش
۵۵	 روش تحقیق
۵۵	 ۱- نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها با استفاده از مدل SWOT
۵۷	 ۲- عوامل خارجی مؤثر بر توسعه و متناوب وحدت از منظر امام علی (ع)
۶۶	 ۳. تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک
۶۸	 ۴. تدوین راهبردها
۶۸	 الف) راهبردهای رقابتی / تهاجمی (so)
۶۸	 ب) راهبردهای تنوع (sl)
۶۹	 ج) راهبردهای بازنگري (wo)
۶۹	 د) راهبردهای تدافعی (wt)
۷۰	 نتیجه
۷۳	 ۳. بررسی وحدت مسلمانان در حکومت امیرالمؤمنین علی (علیه السلام)
۷۵	 چکیده
۷۶	 مقدمه
۷۷	 تعریف لغوی ناصبی
۷۸	 تفاوت اهل سنت و ناصبی
۷۹	 بهره‌گیری امیرالمؤمنین از پتانسیل اهل سنت در سپاه خود
۷۹	 الف) دلایلی بر وجود اهل سنت در لشکر امام
۸۳	 ب) عوامل مشوق اهل سنت بر یاری امام

۸۵	ج) حق دانستن امیرالمؤمنین در جنگ‌ها
۸۷	نتیجه
۴	امام علی (علیه السلام) تدیس وحدت (پژوهشی در تبیین بُعد هم‌گرایی اسلامی امام علی (علیه السلام))
۹۱	چکیده
۹۳	مقدمه
۹۴	مفهوم‌شناسی
۹۵	حدت و لغت
۹۵	حدت اسلامی در اصطلاح
۹۸	حدت اسلامی در قرآن
۹۹	بُعد هم‌گرایی تدیس وحدت امام علی (علیه السلام)
۱۰۰	بُعد نظری امام علی (علیه السلام) در حدت
۱۰۰	۱. وحدت، بذت عظیم خدای تعالی
۱۰۱	۲. وحدت بزرگترین دست‌آورد نبوت
۱۰۲	محورهای وحدت اسلامی از منظر امام علی (علیه السلام)
۱۰۲	۱. اسلام
۱۰۳	۲. قرآن مجید
۱۰۳	۳. توحید و وجود مقدس رسول گرامی اسلام
۱۰۴	۴. رهبری در جامعه
۱۰۵	موانع وحدت اسلامی در آموزه‌های امام علی (علیه السلام)
۱۰۵	۱. پیروی از شیطان
۱۰۶	افراد شیطان
۱۰۷	۲. جهالت و نادانی نسبت به یک‌دیگر
۱۰۸	۳. دوری از سیره اسوه وحدت امام علی (علیه السلام)
۱۰۸	آثار وحدت از دیدگاه نهج البلاغه
۱۰۹	۱. عزت، قدرت و حاکمیت
۱۱۰	۲. وحدت، زمینه نزول فیض الهی
۱۱۱	۳. پیروزی در صحنه‌ها

۱۱۲	پیامدهای تفرقه.....
۱۱۲	۱. شکست و ذلت.....
۱۱۳	۲. از بین رفتن نعمت‌های الهی.....
۱۱۳	۳. تسلط دشمن.....
۱۱۴	بُعد عملی امام در ارتباط به هم‌گرایی اسلامی.....
۱۱۴	۱. سکوت به خاطر حفظ وحدت مسلمین.....
۱۱۶	۲. سفارت‌ها و یاران به هم‌سوئی.....
۱۱۶	۳. مقابله با مدت شکنان و فتنه‌جویان.....
۱۱۷	۴. هم‌پاری با خلفاء.....
۱۱۸	الف) بیعت خلفاء.....
۱۱۹	ب) هم‌پاری در مسئله علمی جامعه.....
۱۲۰	هم‌پاری خلفاء در عرصه مشاورت.....
۱۲۰	یک- پذیرش جانشینی خلیفه دوم در سینه امام.....
۱۲۱	دو- مشاورت جناب عمر با امام در مورد مسائل مبداء تاریخ اسلام.....
۱۲۲	نتیجه.....
۱۲۷	۵. تحلیل بنیان‌ها و کارکردهای وحدت و هم‌گرایی امت اسلام در منظومه فکری امام علی (علیه السلام).....
۱۲۹	چکیده.....
۱۲۹	مقدمه.....
۱۳۰	پیشینه.....
۱۳۱	۱. مفهوم‌شناسی.....
۱۳۱	الف. وحدت.....
۱۳۲	ب. هم‌گرایی.....
۱۳۲	ج. منظومه فکری.....
۱۳۳	۲. طرح پژوهش.....
۱۳۳	۳. عرصه‌های وحدت و هم‌گرایی.....
۱۳۵	۴. بنیان‌های وحدت و هم‌گرایی.....
۱۳۵	الف. دین اسلام.....
۱۳۶	ب. توحیدمحوری.....

۲۱۱		۲۱۱	
۲۱۱		۲۱۱	
۲۱۹		۲۱۹	
۲۱۸		۲۱۸	
۲۱۷		۲۱۷	
۲۱۶		۲۱۶	
۲۱۶		۲۱۶	
۲۱۴		۲۱۴	
۲۱۴		۲۱۴	
۲۱۳		۲۱۳	
۲۱۲		۲۱۲	
۲۰۹		۲۰۹	
۲۰۶		۲۰۶	
۲۰۴		۲۰۴	
۲۰۳		۲۰۳	
۲۰۱		۲۰۱	
۱۹۸		۱۹۸	
۱۹۶		۱۹۶	
۱۹۶		۱۹۶	
۱۹۶		۱۹۶	
۱۹۶		۱۹۶	
۱۹۳		۱۹۳	
۱۹۲		۱۹۲	
۱۹۲		۱۹۲	
۱۹۱		۱۹۱	
۱۸۹		۱۸۹	
۱۸۶		۱۸۶	
۱۸۴		۱۸۴	
۱۸۳		۱۸۳	

۲۲۳	یک. تأمین امنیت جامعه
۲۲۳	دو. آرامش اجتماعی
۲۲۴	سه. تقویت اتحاد و انسجام و دوری از تفرقه
۲۲۶	د. رویکرد نظامی
۲۲۶	سیره امام علی علیه السلام و گفتمان صلح در جهان معاصر
۲۲۷	الف. تبیین صحیح آموزه‌های علوی درباره صلح و انسان‌دوستی در عرصه جهانی
۲۲۸	ب. تشعُّب کارگروه صلح در جوامع اسلامی
۲۲۹	ج. زبده‌سانان برای گفتمان صلح اسلامی در سطح بین‌الملل
۲۳۱	نتیجه
۲۳۵	۹. جایگاه صلح از منظر فلسفه اسلامی با تأکید بر سیره امیرالمؤمنین (علیه السلام)
۲۳۸	مقدمه
۲۳۹	مفهوم‌شناسی صلح
۲۴۱	تحلیل فلسفی از نزاع در هستی
۲۴۲	بازگشت جنگ و صلح به فاعلیت انسان
۲۴۹	فلسفه اسلامی و نظریه صلح
۲۴۹	اما چگونه می‌توان به این مرحله از صلح دست یافت؟
۲۵۱	صلح در سیره امیرالمؤمنین علیه السلام
۲۵۶	نتیجه
۲۵۹	۱۰. صلح طلبی امام علی (علیه السلام) در برابر جنگ‌افروزی ناکثین
۲۶۱	چکیده
۲۶۲	مقدمه
۲۶۴	پیشینه
۲۶۵	۱. بیعت طلحه و زبیر و امید رسیدن به حکومت کوفه و بصره
۲۶۷	۲. بصره بهترین پایگاه برای شورش بیعت‌شکنان
۲۶۹	۳. قدرت طلبی در پوشش خون‌خواهی عثمان
۲۷۱	۴. سران ناکثین و شیوه‌های مختلف جنگ‌افروزی
۲۷۱	الف) جنگ‌افروزی از طریق تخریب شخصیت امام و کشتار پیروان ایشان

- ۲۷۵..... (ب) نوشتن نامه به بزرگان و تحریک آنان برای مقابله با امام علی علیه السلام
- ۲۷۸..... (ج) بالابردن شخصیت مخالفان امام علی علیه السلام
- ۲۸۰..... (د) تحریک و شایعه پراکنی
- ۲۸۱..... (هـ) غارت اموال و بیت المال بصره
- ۲۸۳..... (و) ترور و تهدید
- ۲۸۵..... (ز) اوضاع را برخلاف واقع جلوه دادن
- ۲۸۷..... ۵. امام علی علیه السلام و دعوت به صلح گرای
- ۲۸۸..... الف) سخنان امام علی علیه السلام با سپاه کوفه
- ۲۸۹..... ب) امام علی علیه السلام و دعوت به صلح
- ۲۸۹..... یک. امام علی علیه السلام و سرکت زبیر به صلح
- ۲۹۰..... دو. امام علی علیه السلام دعوت عایشه به صلح
- ۲۹۰..... سه. ملاقات علی علیه السلام با حبه و زبیر
- ۲۹۱..... چهار. آخرین گفت و گو برای انجام صلح
- ۲۹۲..... پنج. سخنان امیرالمؤمنین علی علیه السلام در جنگ
- ۲۹۳..... شش. قرآن به عنوان آخرین اتمام حجت از طرف امام علی علیه السلام
- ۲۹۵..... نتیجه
- ۲۹۹..... ۱۱. روش های دربردارنده تأثیرات قدرت نرم در ایجاد صلح از منظر امام علی (علیه السلام)
- ۳۰۱..... چکیده
- ۳۰۱..... مقدمه
- ۳۰۲..... پیشینه
- ۳۰۴..... ۱. مفهوم لغوی و اصطلاحی صلح
- ۳۰۵..... قدرت نرم
- ۳۰۷..... ۲. بیان فواید ایجاد صلح
- ۳۰۷..... الف. چاره جویی و درمان مشکلات با دعوت به آرامش و خاموش کردن آتش جنگ
- ۳۰۸..... ب. استوار و محکم شدن کار مسلمانان
- ۳۰۸..... ج. اتحاد مسلمانان و عدم تفرقه در میان آنها
- ۳۰۸..... د. اجرای عدالت حقیقی در شرایط صلح و زندگی مسالمت آمیز

۳۰۹	هـ. آسایش و آرامش رزمندگان و نیروهای مقاومتی
۳۰۹	و. نداشتن دغدغه فکری پیرامون شرایط جنگی و آرامش فکری رهبر جامعه
۳۰۹	ز. حفظ شرایط امنیتی کشور
۳۱۰	۳. بیان جایگاه مهم ایجاد صلح در اسلام
۳۱۱	۴. بیان آسیب‌های پیمان‌شکنی
۳۱۳	۵. بیان اهمیت وفای به عهد و پیمان
۳۱۵	۶. بیان پیام فرض‌های نیکو برای برقراری صلح
۳۱۵	۷. هوشیاری نسبت به دشمن در هنگام ایجاد پیمان صلح
۳۱۷	۸. رعایت اخلاقیات در میدان جنگ
۳۱۷	الف. پرهیز از انجام کارهای غیراخلاقی و غیرانسانی
۳۱۸	ب. دشنام ندادن به دشمن
۳۱۹	ج. نقد سازنده از دشمن
۳۱۹	د. دعا در حق دشمنان و طلب صلح از ایشان
۳۲۰	۹. عدم شروع جنگ
۳۲۱	۱۰. بیان موضع روشن پیرامون جنگ در مناظرات
۳۲۱	۱۱. رعایت اصول اخلاقی در پیمان صلح
۳۲۲	الف. عدم خیانت در عهد و امانت
۳۲۲	ب. پرهیز از فریب و خیانت پس از پیمان صلح و پرهیز از گشتن در برابر خداوند
۳۲۳	ج. نهایت دقت و هوشیاری قبل از پیمان بستن و پرهیز از بهانه‌جویی پس از آن
۳۲۳	د. بیان مشکلات پس از پیمان صلح و دعوت به شکست‌ناپذیری بر آن
۳۲۴	۱۲. بیان هدف از اجرای پیمان صلح
۳۲۵	۱۳. بیان مسئولیت عموم مردم در برابر پیمان صلح
۳۲۶	۱۴. الگوسازی
۳۲۷	۱۵. مذمت جنگ و خون‌ریزی و تجاوز به حقوق دیگران
۳۲۹	۱۶. هدایت افراد گمراه و دعوت به صلح و آشتی با تأخیر در شروع جنگ
۳۳۰	۱۷. هوشیاری نسبت به ابزارهای جنگ روانی در ترغیب به پیمان‌شکنی
۳۳۰	۱۸. افزایش اقتدار نظامی در برابر دشمن
۳۳۲	۱۹. بیان سرگذشت دشمنان پس از پایان جنگ

مقدمه دیر علمی گنره

درآمد

قال رسول الله ﷺ: «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيَ مَوْلَاهُ»

چهارده قرن قبل، نور اسلام را جهان تابید و وحی قرآن قلب پیامبر اسلام ﷺ را منور ساخت و این نور بر قلب یار و همراه ایشان حضرت علی بن ابی طالب ﷺ منعکس گردید و در قالب امامت و ولایت او بر جهان عرود شد. در قرآن کریم بیش از هفتصد آیه در مورد امام علی ﷺ تفسیر، تأویل و یا تطبیق شده است، که پیوند عمیق ایشان را با وحی قرآن نشان می دهد.

امام علی ﷺ نوری الهی است که بعد از پیامبر ﷺ بری هدایت، شرف جلوه گر شد و در ابعاد معنوی، علمی و... راه بشر را روشن کرده و او را به سعادت راه می می شود.

نهج البلاغه اوست که شیوه های تربیت انسان، روابط اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، مدیریتی و... را به صورت کلی و راهبردی (و گاهی به صورت جزئی) بیان کرده است. رهنمودهای امام علی ﷺ به علوم بشری، به ویژه علوم انسانی جهت دهی می کند تا از این طریق هدایت همه جانبه انسان را محقق سازد و از انحرافات جلوگیری کند که در اثر علم ناقص بشری حاصل می شود؛ همان طور که ولایت باطنی و معنوی امام علی ﷺ و فرزندان معصومش دست انسان ها را می گیرد و در ساحت های مختلف زندگی معنوی راهبری می کند تا انسان به سعادت و کمال نهایی خود برسد.